

U čaški ove, kao tulipan zatvorene cvati nalazi se samo gore maleni otvor, kroz koji unilazi svake godine stanoviti zareznik, privabljen ugodnim mirisom, koje se unutra po cvati razširuje. Unutra se lahko unilazi, akoprem je zatvoreno pokrivalo popunjeno iznutra dugimi vlasici, koji teku u časku niz brdice, kano gvozdene žice mišolovke. Upravo tako, kano što može miš unići u mišolovku — jer svojim tielom gvozdene žice razširuje, nu nemože više napolje, jer mu iza njega prepričuju izlaz žice, — upravo tako je i sa vlasici cvati. Oni stoje tako, da se uklanjaju, kad zareznik unilazi te pustaju, da dodje uz vlasici do oplodjujućih dielovah cvati. Ovdje uživa siromašna životinjica zadnju gostbu po volji, čini pako hoće na polje, opazi, da je otvor vlasici zatvoren; uzalud pokuši; ona vidi, da je uhvaćena, počme se puna straha trzati te prouzroči u smrtnom strahu i muci takovo drmanje u cvati, da se prašnice razpuknu, pelud razleti, koja dodje onda do njuške ženskoga diela cvati, da ju oplodi.

Zaista, veoma bi nam drago bilo, kad bismo mogli štovanim čitaocem kazati, da se vlasici, poslije ovršenog oplodjenja okrenu te, da u smrtnom strahu nalazeću se životinjicu, koja je tako važan posao obavila, iz zatvora puste; ali žalibože moramo reći, da nije uvijek narav tako zahvalna, kano što mi želimo, pa i naša siromašna životinjica mora to izkusiti, jer ona neće uživati više slobode, već će si u zatvoru naći svoj grob, pak ju tako nadjemo u strašnoj tamnici — mrtvu.

Poginula je u tamnici, u koju je tolikim razkošjem unišla. Zareznik pogine, da biline pusti dalje živjeti!!!

Istranski zastupnici na carevinskom vieću.

U sjednici carevinskoga vieća od 12. pr. m. bio je na dnevnem redu vladin predlog zakonske osnove o sporazumljenju sa zemaljskim istranskim odborom (Juntom) glede uredjenja odnošaja države naprama istranskoj zemljišnoj razteretnoj glavnici (Grundentlastungsfond, esonero). Predsjednik carevinskoga vieća predloži tom prigodom, neka se ta vladina osnova izruči proračunskom odboru, da ju pretrese, pa dade o njoj svoje izvješće.

Na to se javi zastupnik Dr. Vitezić i reče: „Pošto se radi o stvari, koja je po svu Istru od najveće važnosti, pa pošto se ne nahodi niti jedan jedini istranski zastupnik u tom odboru, predlažem, da se ta vladina osnova dade na pretresanje posebnii iz sve kuće izabranii odboru od 9 članovah.“

Zastupnik Dr. Herbst se je protivio predlogu Dra. Vitezića, te podupirao Predsjednikov predlog, da se naime gori rečena osnova predade na pretresanje proračunskom odboru.

Zastupnik Dr. Vitezić opet se javi i reče: „Pošto se tu radi o interesu Istre i pošto nema niti jednoga istarskoga zastupnika u proračunskom odboru, čini mi se, bilo bi pravedno i vele shodno, da barem jedan istranski zastupnik bude u odboru i to jedino zato, da može, ako uztreba, približe stvar izjasniti. Budući pako da to polag predloga g. Predsjednika nije moguće, ja zahtjevam, da se u smislu mojega predloga izabere poseban odbor.“

„Drže morske luke gradove i trgovišta i svaki veći komad zemlje.“ Mi bismo istini za volju kazali ovako: Drže morske luke i gradove na zapadnoj obali, a po trgovištih nutarnje Istrije i istočne obale razštrkani su i u velikoj manjini, nadošli u naše doba iz Karnije i Friula. Kako su došli do „svakog (?) većeg komada zemlje“, to vidimo svakim danom u službenom listu.

„Jesu klasa naobraženija i naprednija naše provincije.“ Čudno bi bilo, kad bi se gradu u naobraženju prednjačilo u okolnostih, u kojih se mi nalazimo. U talijanskih rukah sve, a mi napredujmo! Vi nam zatvoriste sve puteve, ta iste nam pučke škole potalijančiste! Podpomažete li naše djake provincijalnim, dakle i našim novcem? Imamo crno na bjelomu. Da, znamo, da rado u svijet trubite da nismo tobože za napredak, da smo znanosti i naobraženosti nepristupni, a što učinite za naš napredak, za naše naobraženje? Dajte nam škole, dajte nam zahtjeve naobraženja, pak da vidimo, tko je sokó. Ali da! znate vi, da je naše naobraženje vaša propast. ... hinc illae lacrimae!

„Drugi (po njegovu Slovjeni, po našu Hrvati), njih do 155,000 nepadaju k jednoj samoj familiji, već proizlaze od različitih pasminah, koji počamši od god. 800 dodjoše u razna vremena napučiti provinciju.“

Opaziti nam je da je valjda pisac brojio Talijane i nas u različito vrijeme, te kod nas natakno umanjujuća stakla. Čudno nam je tim više, da nas toliko hiljadah nije opazio, što smo ipak ljudi visoki i plećati! Al da, toliko onda stanovnikah neima Istrija, s toga je valjalo odkinuti Hrvatom, a prisiti Talijanom! Neka još tri geografije ugledaju bieli svijet, tad eto čuda! nestalo je posve

Na to se Predsjednik sklone i naredi, neka se najprije glasuje o Vitezićevu, a onda o njegovu predlogu. Tako i bi, al onaj ostade u manjini, a ovaj bude primljen.

Taj Vitezićev predlog, kao što svaki razuman čovjek mora spoznati i priznati, jest tako naravan i pravičan, da više nemože; jer nam je spomenuti, da se tu radi ništa manje, nego o dugu od 416,000 f., a i više drugih legatab koje ima Istra na se uzeti. A borme to nije malo za prazan džep tužnih Istranah. Zato se mi čudom čudimo, što druga tri istranska zastupnika, naime g. Polesini-Kamalić. g. Vidulić i g. Desfranceschi ne samo da nisu Vitezićev predlog podupirali, nego dapače da su, kao čujemo, i proti njemu glasovali.

Kad se pitamo, „zašto su ona druga tri istarska zastupnika proti Vitezićevomu predlogu glasovala, nemožemo si drugoga uzroka misliti nego taj, da je Vitezić drugčijega mnjenja iliti načela, što se politike tiče, koje se s njihovim neslaže. Mi po svojoj glavi mislimo pa velimo, da se kod gori spomenutoga predloga neradi ob ovom ili onom načelu, nego o glavnoj koristi sve kolike Istre. Pa ako ikada, to bi uprav tom prigodom bilo trebalo, da si istranski zastupnici prijateljske ruke pruže, bez obzira ni na Slavene ni na Talijane, te da se svimi silami svojega uma postaraju, da bude primljen Vitezićev predlog. To je naše čvrsto osvjedočenje, pak mislimo, da nismo daleko od istine, kad tvrdimo, da su svi Istrani, bili oni Talijani il Slaveni, o toj stvari s nami jedne misli. Mi želimo, da si taj znameniti događaj svi Istrani u pamet utisnu za svoje znanje i ravnanje prigodom budućih izborah, bilo carevinskih bilo pokrajinskih. Tko nemari za korist puka, nije kadar da ga zastupa.

D o p i s i.

U Kastvu 26. novembra.

Imam vam javiti jako radostnu viest. Evo o čem se radi.

Visoka vlada nastoji sa svih silah, da podigne pučku izobraženje i prosvjetu. Ali tomu se hoće školah, a eno neima učiteljah. U tu svrhu je vlada naumila utemeljiti tu i tamo tako zvane škole pripravničke. U našem Primorju, kako već znate iz novinah, jedna od tih školah je otvorena u kotaru Goričkom, drugu u Tršćanskoj okolici na Proseku, a treća se evo otvorila dne 23. t. m. svetčanim službom božjom ovdje u Kastvu. Učitelja pripravničke škole plaća sama vlada, a od občine neišće drugo nego pristojan stan za školu. Akoprem se to kod nas nije razaznalo nego nekoliko danah prije, ipak prigodom otvaranja bilo je već upisano u tu školu 19 pripravnikah. Vlada je odlučila razdieliti svake godine 500 f. u pripomoć među desetericu najboljih učenikah, koji budu pohađjali ovu školu, samo ako ju zaprose i ako su rodom izvan grada Kastva.

Što je ta pripravnička škola? To je škola, u kojoj se pripravljaju dječaci, koji žele postati učitelji. U tu školu može stupiti svaki, koji je svršio dobrim uspjehom pučku školu. U pripravničkoj se školi uči dječak jednu il dvie godine, pa ako učini dobro svoj izpit, onda ga primu u učiteljište, iz kojega izadje gotov učitelj.

Hrvatoh, pretočila jim se do poslednjega krv hrvatska u talijansku. Nu dajte si jednom kazati, da nas nikad te nikad više nepotalijančiste, pak vi ciclomu svijetu dokazali u svojih geografijah, da nas neima!

„... nepadaju k jednoj samoj familiji, već proizlaze od različitih pasminah...“

Pisac valja da je prepredeniji slovjenski filolog nego je ikoji od dosad poznatih. On je našao dlaku u jaju, te je slobodno mogao uzkliknuti: *heureka, heureka!* Što misli pisac tim da dokaze? Dokazati ništa, jer se dokazati nemože, nu misli tim kazati ovo: Istrijanski Slovjeni su različitoga govora, tako po prilici kao Talijani i Francuzi, ovi i Španjolci, a zaključak tomu jest: kako se može njima dopitati jednakopravnost jezika u uredu i školi uz toliku razlikost? Ta onda bi Istrija bila pravi Babilon, stoga jedina je, da ostane i nadalje kao jedini služben, jezik talijanski! Znamo mi gdje vas srbi, a gdje čovjeka srbi tamo se i češe.

„... koji počamši od god. 800 dodjoše u razna vremena napučiti provinciju...“

Mi imadosmo prilike već prije razgovarati se s našim geografom u pogledu našega došastja u Istriju; recimo samo mimogred kako mu stavka dopunjuje stavku. Hrvati dolaze u Istriju malo po malo, kupljeni i dovućeni na zemlju, da ju obrađuju. Zašto pisac izbjegava istinu, čusmo prije veće, nu nije dostojno, da čovjek ovjenčan naslovom doktora, isti u takove svrhe zlorabi. U malenom svom djeleu više putah jednu te istu stvar spominje, bojeći se, da ju čitaoe nepozabi. Razumijemo se!

(Slijedit će.)

učiteljiću ima svaki pripravnik 200 f. pripomoći na godinu. To da učiteljski pripravnici koštaju roditelje jako malo. Iz toga jasno vidi, koliko narednost je ova škola ne samo za Kastav i Kastavščinu, nego i za svu susjednu Istru, jer će moći malim kom pomoći svojoj djeci do poštena i stalna učiteljskoga kruha. Za Kastav i Kastavščinu ima ta škola još i tu vrijednost, što će pravnički učitelj učiti i risanje (diseñj) u kastavskoj školi, ponašajući od drugoga razreda napred. Koliko neće samo to koristiti čemu puku, koji većim dijelom nežive od ploda svoje zemlje, nego najviše od zauzeta (arta) i svojih rakotvorinah. Samo bi bilo činiti, da se škola risanja drži i po nedjeljah i blagdanih, da se mogu njom koristiti i djetca iz vanjskih kastavskih školah, a i oni učaci, koji već nehode u školu.

A baš je sreća naša, što je u ovoj prigodi glavarem vrijedni Fr. Marotti, koji pojmi kako ikoji drugi potrebu škole i nauka. Njemu se ima najviše zahvaliti, što se je i ta nova škola mogla nještiti u shodan i priličan stan. Čujem, da se domišlja, kako bi se dala u Kastvu sazidati nova kuća za školu, jer sadašnja neodgovara ni najmanje školskim potrebam. A u tom će mu sjegurno biti na ruku i občinsko zastupstvo, jer Kastavcem bez škole i nauka neima budućnosti. To već dobro vidi i naš puk, zato i jesu naše škole u Kastvu i izvan Kastva sve pune i prepune djetce, a naše škole u Kastvu imamo ljetos 330 učenikah. A protivnik naše nauke, da nam fali ženska škola, bez koje nemože Kastavščina nikako biti, ako misli napredovati. Ako dakle naši zastupnici to sve dobro promisle, hoće sjegurno nastajati ne samo da se već dosad postojeće škole izvan Kastva dobro urede, nego također da se podigne jedna pučka škola i dolji kod sv. Križa; a u Kastvu da se osnuju takve škole, u kojih će se moći svako kastavsko dijete mužko i žensko naučiti, čemu ga vanjska škola po postojećem školskom ustrojstvu nije dužna učiti. Reći će tko, ali neimamo novacah! Kad je grad Pazin pred nekoliko godina bio bez kuće za svoje škole, a nije imao novacah, što je učinio? Posudio je, koliko mu je za tu stvar trebalo, jer je znao, što se za škole i na škole potroši, da se to najprije i najsigurnije naplati. A borme ni Kastavščinu nije najzadnja občina, dapače ju sude, da je glede občinskog imanja jedna od najbogatijih u Istri. Mnoge občine u Istri neimaju drugog dohodka, nego nametke ili adicione; a Kastavskoj, netreba drugo, nego staviti u red svoje imanje, pak bi mogla ljepe izbadjati. I ako ikad u tom uspje, morat će bit mnogo zahvalna koliko ja znam, baš sadašnjemu glavaru, koji kao da si je postavio tu stvar za cilj svojega života. I neka, pa onda će ga Kastaveci spominjati, kao što spominju Veprinčani svojega nezaboravnoga Rumca.

Nego moj se je dopis otegnuo, pak hoću da završim. Počeo sam radostnom viesti, a moram da zaključim žalostnom, koju ste već i vi spomenuli u vašem cijenjenom listu, naime da nas ostavlja g. Fr. Fegic, naš dosadašnji vrijedni i vrlo kotarski kapetan. Njemu će biti u Trstu laglje i ljepše nego na Voloskom, ali mi ga nećemo tako brzo pozabiti, zato neka bude uvjeren, da mu svi iz sve duše vićemo iskren i srdačan — s Bogom!

SVAŠTA PONEŠTO.

ŠARENJACI.

(Pučku pripovjedku.)

Neki mladić, rodom Hrvat, a po imenu *Poštenjak*, bio je pao u tursko robstvo ili sužanstvo. On bijaše bistrouman i viešt mnogu poslu, a uz to pjevač i veseljak. Robovao je puno godinah, svatko ga je milovao, a najveć ga obljudi turski vezir (turski poglavar), te ga za to bio naumio pošto po to i poturčiti i posaditi sebi uz koljeno. Nagovora vezir Poštenjaka, mami ga, maže i laže oko njega, nebi li ga poturčio. Nu Poštenjaka nije nipošto volja na to pristati, nego se izgovara i izmiče na svaku ruku. Napokon je to veziru dotužilo, zato zapovjedi svomu *hodži* (turskomu popu i učitelju) da povede Poštenjaka u *djamiju* (tursku crkvu), te da ga na silu poturči. Vezir veli Poštenjaku: Ču li me ti, nijedna nogo! od danas do tri dana povest će te u *djamiju*, pak ćeš se poturčiti. Ako nećeš milom, a ti ćeš silom — glava s ramena! Turci se prilizuju Poštenjaku i nagovaraju ga na svaku ruku, ali sve uzalud. Kad treći dan, a Poštenjak ide pred vezira, pa mu veli: Čestiti veziru! noćas sam na snu vidio svetca *Muhameda* (turskog lažljivog proroka), i s njim sam govorio. Jesi li bre! veli vezir; eto vidiš, *kaurine* (nevjerniče), kako ti dobro želim, da se poturčiš, a ti luduješ, pak nećeš. Čestiti veziru, veli Poštenjak, molim te, da izpri-

poviedam sve li-po po redu, što sam vidio i čuo. Sanjam ja kao da sam budan, te vidim veliko, dugo i široko polje, da ga nije moć okom pregledati. Na polju velika granata kruška, pod njom debel hlad. U hladu sjedi svetac Muhamed na zlatnom prostiraču, vas u zlatu i dragom kamenju; sjedi, planduje i puši lulu. Služe ga dvie gizdavo odjevene sluge. Iz daleka mašu sluge na me, da dodjem pod krušku pred njihova gospodara. Ja požurim onamo, te dodjem pred svetca. Sjedim pred njim kao odsudjenik. Niti govorim, niti me što pita. Nebijaše dugo, to se pokaza s jedne strane polja mnogo svjeta. Idu dvoje a dvoje, odjeća im je biela kao snieg, tako isto i zastava (bandere), što ih nose pred sobom. Poslje bielih dodjoše zlatni pod zlatnimi zastavami, za ovimi srebrni pod srebrnimi, pak onda crveni s crvenimi, plavi s plavimi, žuti sa žutimi, crni s crnimi, pak mrki, pak sivi, pak zeleni pod zelenimi zastavami. Puno svjeta svake vrsti bez broja. Najposljednji dodjoše u pokrpanih haljinah. Na svakoj haljini bijaše puno krpah svake barve (kolora). Čini ti se, kao da su šare furlanske babe; a i na zastavah njihovih malo bielo, malo zlatno, malo srebrno, malo crveno, crno, plavo, mrko, sivo: sve šareno kao djetelja na polju. Sve te čete prodju blizu kruške, i odu dalje, pa ih nestane u daljini. Ja gledam, piljiti očima, neznam šta je, gledam na svetea, molio bih, da mi kaže, tko su one gomile ljudih, što prodjoše, ali nesmiem ni pisnuti, oči mi gore u glavi. Svetac se škubi i kaže: One gomile u zlatu, pod zlatnimi zastavami, to su moji Turci; oni bieli su Kršćani; oni to; oni to: izbroji Katolike, Iztočnjake, Luterane, Kalvine, Židove itd. itd. A tko su oni šarenjaci, oni pisani, odjeveni krpami svake barve kao pravi pravcati *pajaci* ili *arlekini*? pitam ja svetca; a on mi veli: to su oni ljudi, koji su za svoga života na zemlji *prešli ili iz jedne vjere na drugu, ili iz jednoga naroda u drugi, ter se odrekli ili svoje vjere ili svoga vlastitoga naroda i jezika*. — Vidiš li dakle, čestiti gospodaru, veli Poštenjak veziru, da bih se ja poturčio, kao što ti želiš, kad umrem i dodjem na drugi svijet, morao bih poći medju one *šarenjake* i *arlekine*. Ti sam sudi po duši, more li me povući želja, da se poturčim, te da budem onako mrzko šar i pisan? A vezir Poštenjaku: Je li to istina, kaurine, da si tako sanjao i to čuo od svetca? Jest, čestiti vezire, zato me, dao ti Bog sreću i zdravlje, netjeraj medju one gadne *šarenjake*! Čujem, kaurine, kaže vezir: velik je *Alah* (Bog); vidio si svetca; idi u svoju zemlju; nisi već rob (sužanj); slobodan si. Poštenjak nije se premišljao dugo, nego mahom torbu na rame, štap u ruke, a put pod noge, pa bježi iz roblja doma k svojoj braći.

Tako kaže pučka pripovjedka. Dao Bog zdravlje i sreću *Poštenjaku*, *majkce Slave viernim sinom*, koji ljube i štiju svoju vjeru i svoj vlastiti jezik i narodnost svoju, te se nedadu zavesti u *šarenu četu odmetnikah i arlekinah*; ni od *vezirah* ni od *hodžah*, što gledaju i nastoje laskanjem, prevarom i silom prišiti našemu narodu krpe tudjega jezika i tudje narodnosti.

Imenik društvenikah

BRATOVŠČINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Frane Gregorić, plovani u kap. f. 2, Ivan Ivić, kapelan u kap. f. 1.50, Toma Červar, kmet u kap. nvč. 30 u god. prinos f. 1, Luka Červar u god. prinos novč. 30, Mate Filiplić pok. Sime, tkalac u god. prinos nvč. 80, Mate Ukušić u god. prinos nvč. 30, Ivan Paica u kap. nvč. 30, Karlo Križmanić u kap. nvč. 40, Anton Böttegar u god. prinos nvč. 50 svi u Tinjanu. Svota f. 6 nvč. 90 — Ukupno sa zadnjom svotom for. 1211 nvč. 10.

U 19. broju „Naše Sloge“, u imeniku društvenikah Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri, mjesto „Žie Petar plovani“, čitaj „Žie Petar kapelan.“

Različite viesti.

* Nadvojvoda Karlo Ferdinando, član sjajne vladajuće kuće austrijske, preminuo je 21. studenoga u 56. godini svoje dobe.

* Naša Istra jih neima ni urednih ni uzporednih! Nadvojvoda Raniieri, načelnik domobranske vojske okraj Litave, nabodjaše se onomadne u Sučavi u Bukovini, gdje dojdju k njemu, osim drugih na poklone također i učitelji *Rumunjske* grčko-istočne gimnazije. Na Nadvojvodovo pitanje, u kojem se jeziku na njihovoj gimnaziji učiti, odgovore učitelji: u *njemačkom*! Nadvojvodi se to nekako čudno činjaše, pak jih zapita: „al imate valjda uzporedne (paralele) razrede, u kojih se u svojem jeziku učite?“ ... Žalostna lica odgovore učitelji, da niti tih u svojem narodnom jeziku neimaju! — Na to Nadvojvoda, vas zapanjen, nadostavi: „To je prečudno

*) Buduć, da nas mnogi pitaju, što je to Šarenjak i zašto se tako zove naš narodni izdajice u Istri, ovo im opet pripovjedke, po kojoj jih je naš puk tako krstio.

stanje; ja sam mislio, da se u toj gimnaziji uči u narodnom rumunjskom jeziku, jer je poznato, da si svaki puk najlaglje pribavi potrebno znanje u svojem materinshom jeziku! —

* **Žminjsko občinsko zastupstvo**, kao što doznajemo iz pozudane ruke, jest dne 29. prošlog oktobra u javnoj sjednici zaključilo, da prama §. XIX. temeljnih carovine zakonah hoće da bude u Žminju odsad unapred narodna hrvatska škola, ne pako talijanska, kao što je sada i to baš od onoga vremena, odkad je proglašen gori rečeni zakon. Taj zaključak, što ga je slavno zastupstvo žminjsko učinilo usljed pisane prošnje žminjskih obćinarah, bio je odmah dostavljen zajedno sa spomenatom prošnjom, c. k. školskomu vieću u Pazin, da ga slavno školsko vieće po zakonu uvaži i prama njemu ustrojži žminjsku školu. Ali evo, škola je otvorena već skoro mjesec danah, a iz Pazina da neima nikakva glasa glode zaključka žminjskoga zastupstva, akoprem zakon govori jasno i očito, da stoji u občinskom zastupstvu izabrati, u kojem hoće jeziku da mu se djetca uče u školi, a školsko vieće da neima u toj stvari druge dužnosti ni drugog prava, nego ravnati se i raditi po volji občinskoga zastupstva. Toga radi žminjsko zastupstvo občinsko da se je dne 20. novembra obratilo uprav na visoko c. k. pokrajinsko školsko vieće u Trstu, prošet, neka se uvaži gori rečeni zaključak i prama zakonu preustrojži pučka žminjska škola te mjesto talijanskoga upelje u nju narodni hrvatski jezik. Mi nedvojimo ni najmanje, da će rečeno visoko vieće uslišati prošnju žminjskih zastupnikah, a drugim našim obćinam u Istri velimo, neka i one istim putem išću svoje pravice.

* **Njegovo Veličanstvo naš cesar**, kako čitamo u „Narodnom Listu“, hoće dojućeg proljetja pohoditi prvi put za svojega vladanja kraljevinu Dalmaciju.

* **Prešernova slava u Beču**. Kako čitamo u „Slovenskom Narodu“, slovenski djaci na bečkom sveučilištu će dne 2. decembra svetkovati rodjeni dan pokojnoga Prešerna, slovenskoga pjesnika. Milo nam je čuti, da će tu svetkovinu sa braćom Slovenci svetkovati i hrvatski sveučilištni djaci; jer je to znak, da se slovensko-hrvatska uzajemnost, bez koje nam nema na jugu napredka ni jednim ni drugim, počela hvatati i onih srdacah, na kojih svijet ostaje. Tom prilikom preporučujemo našim mladićem, neka neslave samo ricēmi Prešernovo ime, nego neka duboko povire takodjer u njegove pjesmotvore, koji su potekli iz pravog pjesničkog uma tako, da Prešern jest i hoće ostati jedan od prvih slavjanskih pjesnikah. Kako čitaju uzornjake drugih narodah, onako neka čitaju i Prešerna, pa komu od njih Prešern najjače omili, taj neka zna, da je najviše napredovao.

* **Biskup Strossmayer** je dne 18. novembra slavio 25. ljetnicu svojega biskupovanja. Dao mu Bog te doživio i slavio i odsad 25 godinah tu istu slavu.

* **Društvo sv. Jeronima**, za razprostiranje dobrih pučkih knjigah, hvala Bogu, ljetom za ljetom sve to više raste, te već ove godine broji 2918 članovah. Ali ako ga usporedimo sa istovrstnim slovenskim društvom sv. Mohora, što postoji u Celovcu i broji 24,080 članovah moramo priznat, da ima kod nas Hrvatah jošte mnogo i mnogo ljudi, koji il neznaju, il nemare za ovo vele vrijedno društvo, ustanovljeno na sve to veće prosvjetljenje i oplemenjenje našega naroda. Nader dakle, bratjo Hrvati, Slavonci, Dalmatinci, Istrani i svi ostali nezatezajte više, nego svaki od vas, koji zna čitati, neka se napiše što prije u ovo društvo, za koje se neplaća nego jedan forint na godinu, il pa 5 for. jedan put za uvijek, za koje se dobivaju svake godine po 3 liepe knjige.

* **Darovi polarnim brodarom**. Odbor darovah na čast polarnih brodarah sakupio je 35,000 for., od kojih 20,000 for. porazdielilo je častnikom iliti zapovjednikom „Tegetthofa“, a 15,000 f. odličnijim mornarom. Tim, Payer, Weyerecht i Kepes dobili su svaki po 5,000 for., oficiri Orel i Broš svaki po 3,000 for., baštenici maki-niste Križa 2,000 for., Kapetan Lužina 800 for., mornar Lučić 1020 for., mornar Lukinović 720 for., i mornar Zacinović 1220 for.

* **Brodarenje med Zadrom Riekom i Jakinom**. Cislajtansko ministarstvo da je sklopilo ugovor s Lloydom, te će što prije započeti brodarenje parobrodah izmedju Zadra, Rieke i Jakina.

* **Oklopnjača Custozza**, najveća med austrijskim ratnimi brodovi, prošlih bi danah porinuta u more i odvedena odavle u Palu. Trošak za ovaj brod iznosi prieko 5,000,000 for.

* **C. k. korveta Frundsberg**, odplovila je dne 23. pr. mjeseca odavle u Mesian, da pomogne briku *Saidu*, što ga tamo zadnje nevrime na kraj vrglo.

* **Imenovanje**. Kr. zem. vlada imenovala je gosp. Stjepana Sabljaka, zač. kanonika biskupije senjske, propovjednikom na hrvatskom sveučilištu.

* **Sv. Otac Papa i Arnim**. U jednom njemačkom listu se pripovjeda, da je sv. Otac Papa, kad je dočuo, da je Arnim (bivši njemački poslanik u Rimu god. 1870!) u tamnicu postavljen, uzkliknuo. „Eto i Arnim tamničar, kao što sam ja, ako potrebuje jedne moje svjedočbe, dati ću mu ju i osvjedočiti, da nije prepustio učiniti mi sve ono zlo, što je mogao!“

* **Talijanski parlamenat** po zadnjih izborih broji 259 poslanikah desne, 210 lijeve i 39 srednje stranke.

* **Dan današnji** sva moć državah stoji u množini vojnikah, konjah i topovah (kanunah), koja žalibože, svaki dan sve to više raste i pogutava neizmjeru svotu novacah. Da vidimo dakle koliko toga ima svaka pojedina evropejska država.

Rusija	vojnikah 1,420,424	konjah 348,101	topovah 2,768
Njemačka	1,373,884	270,920	2,672
Austrija	1,075,052	172,881	1,616
Francuska	689,459	161,917	1,796
Italija	750,000	82,153	1,240
Englezka	550,000	70,000	1,402
Turska	473,000	59,945	648
Belgij	223,683	13,800	152
Španjolska	211,320	30,000	384
Svajcarska	201,578	30,000	294
Švedska	150,755	12,000	234
Srbija	141,341	8,467	270
Olandezka	129,575	10,000	108
Rumunjska	127,738	19,890	96
Grška	125,734	2,162	50
Portugalska	81,870	7,500	116
Danska	51,087	9,800	96
Norvežka	38,280	8,700	88

Iz ovoga se računava vidi da sve evropejske države ukupno broje 7,814,780 vojnikah, 1,288,337 konjah i 14,030 topovah. Talijanski vojnik košta najmanje od svih, t. j. 897 lirah na ljetu, a najviše englezki, koji košta 2,500 lirah ljetomice.

* **Revolucija s visoka**, jest knjiga, o kojoj se veli, da je najveći uzrok Arnimova utamničenja, akoprem je ovaj izjavio, da on neima ništa opraviti s tom knjigom. Knjiga ta opisujuć pobunu, razlikuje tri dobe. Prvu dobu, od padnuća Karla X. do Napoleona III.; drugu dobu od povišenja Napoleonova na prestolje do Sedana; tretja doba počimlje od Sedana i nezna se gdje će dokončati, jer nije još dovršena. — U prvoj dobi malo se što govori o Bismarku. Ne tako u drugoj dobi. U njoj Bismark nije više nepoznat infanterijski dobrovoljac, nit landverski oficir: nego Ministar prusk i najprvo u Frankfurtu, pa u Beču, a zatim poslanik u Petrogradu i u Parizu, a od 22. Setembra 1862 unapred presjednik berlinskog Gabinetu s dvojnim područjem; pa u ovoj se dobi odkrivaju djela, spletke i hinbe Bismarkove dok dojde do Sedana. U tretjoj dobi knjige se veli, da je Bismark nastojao potvrditi djelom i zakonima sva butovnička načela, da bi se tim tako došlo do njemačke republike, kojoj bi on imao biti glava. Sve je pisano od ruke kojoj je jako dobro poznata Bismarkova politika. Bismark sumnji, da je to imao napisati Arnim, pak da ga je zato dao i zaprijeti u tamnicu.

* **Pravi jahač**. Domobranski kapetan Zubović, rus, okladio se (vadjlao) prošlog mjeseca, da će on, jašuć sve na jednom konju, doći u 15 danah iz Beča u Pariz, i to putem od 1120 kilometrah iliti 192 austrijskih miljah daljine. Imao je dakle projahati svaki dan 13^{1/2} austrijskih miljah. I doisto dobi okladu, jer odputovavši iz Beča, uprav nakon 15 danah prisprije u Pariz još dvie ure prije ugovorene dobe.

☞ Molimo naše p. n. predbrojnice, koji nam predplatu duguju, da nam ju izvole poslati što prije, jer nam treba za tiskarinu.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Novembra 1874.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carški dukati (cekini)	5.20	5.20	5.20	5.20	5.21	5.20	—	5.22	5.22	5.22	5.22	5.22	5.22	—	5.22 ^{1/2}	—
Napolconi	8.88	8.88	8.90	8.89	8.89	8.89	—	8.89	8.89	8.90	8.89	8.90	8.90	—	8.90	—
Lira Inglesko	—	11.15	—	11.17	11.18	—	—	11.17	11.18	11.18	11.18	—	11.18	—	11.19	—
Srebro prid (agio)	104.65	104.75	105.—	105.25	105.35	105.35	—	105.25	105.35	105.75	105.75	106.—	105.85	—	106.50	—